List 30. **NOVICE** Tečaj XXXVII.

gospodarske, obrtniške in narodne.

zhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 23. julija 1879.

Obseg: Okrožnica kmetijskim podružnicam kranjskim zarad izvršitve deželne postave od 26. svečana t. l. — Opis nekaterih sadnemu drevju škodljivih mrčesov. (Dalje.) — Gospodarske novice. — Jezikoslovne opazke. — Slovensko slovstvo. — Popotne črtice. (Dalje.) — Grofa Taaffe-a poitika. — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Okrožnica kmetijskim podružnicam kranjskim

zarad izvršitve deželne postave

od 16. svečana t. l.

Deželni odbor je občinam razposlal okrožnico, s katero jim naznanja, da je postava za omišljenje plemenskih bikov od Nj. veličanstva cesarja 16. dne svečana t. l. potrjena in da tedaj županstvom dohaja dolžnost, kar brž skrbeti za to, da se ta postava v vseh kranjskih občinah po propisih izvrši.*) Ob enem je pa deželni odbor se obrnil s prošnjo do družbe kmetijske, naj tudi ona za svojo stran po podružnicah svojih pripomore, da se občine vnamejo za to deželi prekoristno napravo. Odbor družbe kmetijske je to rad storil in ravnokar odborom kmetijskih podružnic razposlal to-le okrožnico:

„Častiti odbor! Sl. deželni odbor je družbi kmetijski z dopisom 24. junija t. l. št. 1555 izročil več izтisov one okrožnice, ki jo je županstvom na Kranjskem razposlal v ta namen, da začnó izvrševanje postave od 16. svečana t. l., katera zapoveduje županstvom, da skrbijo za to, da si vsaka občina omisli potrebno število dobrih plemenskih juncev.

V navedenem dopisu pa sl. deželni odbor izreka prošnjo, naj bi tudi družba kmetijska po vsi svoji moči pospeševala to važno zadevo in naj centralni odbor se obrne do podružničnih odborov, da bi oni županstvom kar največ morejo z dobrim svetom in če treba tudi dejansko na roke šli.

Izpolnovaje to željo deželnega odbora pošilja podpisani odbor v privitku častitemu odboru ono okrožnico s prošnjo za prav krepko pripomoč o tej za živinorejo našo velevažni zadevi, katero je kmetijska družba sprožila prvikrat v občnem zboru 22. novembra 1876. in potem dalje tako pospeševala, da je z Najvišim sklepom 16. svečana letošnjega leta postala deželna postava.

Ta naprava je za našo deželo nova, in prav zato je treba, da jej inteligentni kmetovalci z dobrimi sveti in prepričalnimi razjasnili vseljavo lajšajo.

Če žebec ne sme se spuščati, ki ni po komisijskem ogledu dobil licence za to, bi bil pač očiten in neizmeren dobiček za živinorejo, če enaka postava obveljá tudi za junce. Vsak umen živinorejec vé, da je na dobrem juncu in žebcu za dober zarod največ ležeče. In če imajo celó v Švajci, kjer je sploh živinoreja na najviši stopinji v Evropi, tako postavo, da smejo za pleme spuščati le po posebni komisiji potrjene junce, in da morajo občine imeti za vsacih 100 krav vsaj enega bika za pleme, more to našim gospodarjem najbolji dokaz biti za potrebo enake postave tudi pri nas, kjer je živinoreja še na nizki stopinji.

Če skupni nakup dobrega plemenskega bika posamezne gospodarje, ki imajo krave, tudi nekoliko goldinarjev stane, naj pomislijo, da jim dobiček po takem biku prirejenih večih in lepših telet koj povrne oni strošek, in nazadnje, ko junec ni več za pleme in se mesarju prodá, povrne se jim s tem nekoliko kupnih stroškov in stroškov za krmo juncevo, čegar gnoj je pa tudi nekaj vreden, ki jim zmanjšuje stroške vzdržavanja junca.

Naj bi naši kmetovalci ne prezrli resnice, da naši kranjski kmetovalci imajo v hlevu največi zaklad, kateri more, ako ga umejo ukoristiti, zeló opešanemu našemu kmetijstvu na noge pomagati.

Da bi gospodje odborniki častite podružnice na-nj izvedene živinorejce svojega okraja tako podučevali in pripomogli k hitri izvršitvi tega, kar postava od 16. svečana t. l. za neizmerno korist deželi naši zaukazuje, na to gré pričujoča prošnja podpisanega centralnega odbora, ki bode tudi rad pripomogel občinam, kar je v njegovi moči, da se po celi deželi kmalu izvrší gori navedena postava.“

Glavni odbor c. kr. družbe kmetijske
v Ljubljani 15. julija 1879.

Baron Karol Wurzbach.
Dr. Jan. Bleiweis.

*) Nadjati se je in želeti, da tudi na Štajarskem kmalu dobijo enako postavo.

Opis nekaterih sadnemu drevju škodljivih mrčesov.

(Dalje.)

C. Drevesne uši.

1. Listne uši, mušice (Blattläuse; Aphida), katere se mnogokrat v brezbrojnem številu prikažejo, so sadnemu drevju zeló škodljivi mrčesi. Barve so zeló različne, katera ravná se po njihovem živežu, to je, soku raznih dreves.

Skoraj vsako listno drevo ima svoje posebne uši; jabolčne in hruševe so bolj temno-zelene, češnjeve živo-

črne, marelične in češpljeve pa svitlo-zelene. Le kostanj in oreh imata mir pred tem mrčesom. Množijo se izredno hitro in na jako posebno čudni način. Babice same so brez flafutic; mandeljci pa, koji so od babic nekoliko manjši, imajo mala krilca in se navadno še le v jeseni prikažejo, da najzadnjo letno babično generacijo oplodijo, katera potem svoja jajčica v razpoke drevesne skorije in na druge rastline nesti pričnejo, iz kojih se v prihodnji pomladi zopet edino le same brezflafutne babice izležejo. Stare listne uši pa uže manjši mraz popolno uniči. Pomladi izlegle se babice (brez mandeljcev) porodijo zopet edino le same babice, kar se potem do jeseni neprestano rod za rodom ponavlja; še le pri najzadnji letni generaciji nahaja se med babicami tudi primerno število mandeljcev. Oplodba traja skoz več kot desetletnih rodov; to je tudi edini in pravi vzrok tako hitrega in izrednega pomnoževanja tega mrčesa.

Drevju zadajajo uši dvojno škodo: one z rilčki srkajo drevesni sok, to pa enoletne mladike v rasti zadržuje tako, da se sključijo in dostikrat tudi popolno usahnejo; njihovo blato (medena rôsa imenovano) na perji je prava podlaga in živež paleževim ali rjavim glivicam, katere ga v kratkem času popolno vničijo, da se posuši in tako drevesu potrebnih redilnih gazov iz zraka srkati in dovaževati več ne more.

Da se ta škodljivi mrčes kolikor toliko vniči, naj se napadeni vrhovi mladik brez usmiljenja odrežejo (pri visokih drevesih pa z gosenčnimi škarjami odstrižejo) in sežgó. A skoraj najboljše je pa napadene drevesne dele z vodo, v kateri se je tobak razmakal ali pa pelin kuhal, dobro pomočiti in oprati; potem prav kmalu pogine. To vspešno izvesti more se pa le na pritlikavcih in špalirjih, kakor tudi na še mladem visokorastečem drevji, katero pred tem mrčesom navadno največ trpí. Dobro je tudi od uši napadenemu drevesu puščati, kajti to dotok soka v nasjkrajne mladike in perje za nekoliko časa zadržuje in mrčes vsled pomanjkanja živeža pogine.

Med mrčesi najhujši preganjalec, požeruhar in ukončevalec listnih uši je pa polonica ali plevica (Marien- oder Blattlauskäfer; coccinella septempunctata), katera jih brez usmiljenja morí in žré; ona tudi svoja jajčica med uši na napadeno listje polaga, iz katerih se uže v malo dneh podolgaste, proti glavi vedno krepkeje, rumenkasto- ali pa rudečkasto-bele ličinke, z od glave proti zadnjem koncu trupla polagoma zgubljajočo se črnkasto potezo — izvalé, ki se od samih listnih uší živé in so, kakor pozneje polonice same, močno požrešne. Kdor hoče, da mu listne uši v drevesnici in sadnem vrtu prehude škode prizadjale ne bodo, naj, kolikor moči, veliko število polonic naloví, jih v drevesnico (sadni vrt) donaša, kjer bodo, dokler je za-nje kaj živeža, rade ostale, mu drevje listnih uši hitro popolno osnažile in mali trud njihovega nabiranja z obilnimi obresti prav dobro poplačale.

(Konec prihodnjič.)

---

12 zapovedi za dobro napravo surovega masla.

Iz predavanja dr. Wilhelma v zboru podružnice Aussceske.

1. Prvi pogoj pred vsem in zmerom za napravo dobrega in okusnega surovega masla (putra) in da se maslo dolgo obdrží dobro, je snažnost. Zato vse, kar z mlekom v dotiko pride, mora popolno snažno in čedno biti. Čedno mora biti vime kravje, — čedna mora biti roka dekle, katera kravo molze, — čeden mora biti hram (mlečnica), kjer se mleko spravlja, — čedna posoda, v katero se smetana spravlja, — čedna mora biti pinja in snažno vse, s čemur se surovo maslo gnjete in kjer se hranuje, dokler se ne prodá.

2. Predno se tedaj krava molze, se jej mora vime dobro umiti in posušiti; isto tako si tudi dekla mora skrbno roke umiti, predno molzti začne.

3. Namolženo mleko naj se brž ko mogoče iz hleva spravi, da se ne navzame hlevskega duha. V mlečnici se mora pa brž dvakrat skozi tanjko sitice precediti, da kak las ali kaj druzega tacega v mleku ne ostane.

4. Mlečnica (mlečni hram) se ne sme za nič druzega rabiti in nobene druge rečí v njej biti, kakor mleko samo. Zrak v mlečnici mora biti čist in mlečnica taka, da se lahko prezrači, pa tudi potrebna toplota v njej obdrží; zato treba, da v zimskem času ima peč.

5. Da se smetana nareja na mleku, se navadno vlije v latvice; latvice morajo pa plitve biti, k večemu kake 3 palce (7 do 8 centimetrov) globoke. Latvice se v mlečnici postavijo ena zraven druge na čedna pa suha tla ali pa na lese, ki so le malo više kot tla. Zeló napačno je, če latvice stojijo ena nad drugo.

Latvice so pa lesene, lončene, steklene, iz emajliranega vlitega železa ali pa dobro pocinjenega železnega plêha. Plehaste, dobro pocinjene, so med vsemi najbolje zato, ker so trpežne, se lahko čedijo, pa so tudi dober kup.

Mlečnica ne sme topleja biti kot k večemu 12 stopinj R., mrzleja pa tudi ne kot 10 stopinj, zato treba, poleti jo pridno zračiti in podnevi ob hudi vročini okna odpirati, pozimi pa kuriti.

Posnema se smetana čez 36 do 48 ur, dokler je mleko še sladko. Posebno poleti je treba paziti na to, da se mleko posname, predno se začne kisati, a vendar ne prenaglo.

6. Posnema se pa smetana tako, da se posname sama vsa, nič pa od mleka zraven ne vzame. Najbolje se to opravi s plošnato plehasto žlico, v kateri so majhne luknjice, skozi katere lahko mleko odteče.

7. Kdor hoče posebno fino surovo maslo napraviti, mora sladko smetano mêsti.

8. Da se smetana srečno vmete, je največ odvisno od tega, koliko toplote ima smetana. Sladka smetana se najbolj vmête, če ima 9 stopinj R. toplote, kedar se v pinjo vlije. Če je tedaj smetana topleja, se mora pinja v mrzlo vodo postaviti, da se shladí na 9 stopinj; če pa je mrzleja, se mora pinja postaviti v vročo vodo, in smetana v pinji mešati tako dolgo, da dobí gori povedano toploto. Prilivati gorke ali mrzle vode se smetani nikoli ne sme, sicer se maslo težje vmete in mu je škodljivo. Pozimi se pinja mora poprej s toplo vodo umiti, da se smetana v njej ne shladí preveč.

9. Lesene pinje so bolje od plehastih.

10. Pinja naj se le na pol napolni s smetano. Mêsti se ne sme prehitro.

11. Gnjesti se ne sme z roko, ampak z lesenimi lopatami.

12. Če se iz kiselkaste smetane surovo maslo dela, se ga več dobí, al ne drži se dolgo, če ni osoljeno. Tudi mora kiselkastka smetana malo toplejša biti (10 do 12 stopinj R.), kedar se v pinjo vlije.

Gospodarske novice.

* *5 štipendij za učence kmetijstva* je ravnokar za sinove koroških starišev osnoval v Belaku na Koroškem 19. junija t. l. umrli posestnik V. E. Feldner. Zapustil je v ta blagi namen 30.000 gold., katerih obresti naj se obrnejo za 5 štipendij takim mladenčem, ki so

vsaj ljudske šole dobro dovršili in se hočejo dejanskega kmetijstva na kaki avstrijski ali unanji šoli (posebno švicarski) učiti.

* *Trihine v ribah.* Dr. A. Clendenin v Ostende-i je v ščuki, ki je bila v Severnem morji vjeta in katero je z mikroskopom preiskaval, našel cele kupe te človeku tako silno nevarne živali. Po njegovem mnenji so ščuke v luki (ladjestaji) severnega morja vžile odpadke kake živine, ki je v svojem životu imela trihine.

* *Kranjski čebeli* je baron Rothschütz v Smereku na Dolenjskem tak imeniten glas pridobil, da se v najnovejši čebelarski knjigi dr. Pollmanna „Werth der verschiedenen Bienenracen" v prvo vrsto čebel stavi.

Slovstvene stvari.

Jezikoslovne opazke.

Iz Rusije maja meseca. —*η*.

„Kakor je bila objavljena ona misel, da bi pisali **u** mesto **v**, prec so jo na stran zavili nekateri pisatelji, to je taki, ki némajo dovolj trdne jezikoznanske podlage, podlage, koja se samo iz sedanje naše slovnice ne more pridobiti, ki ne marajo za napredek v jeziku in se raje držé starega kopita, po geslu: kakor so pisali naši prednamci, tako pa še mi."

Tako piše gosp. M. v 66. štev. „Slov. Nar." t. l. Teh besedí bi bilo prav dovolj, ko bi bil on hotel samo opisati tiste „nekatere pisatelje", ki so jo na njegovo stran zavili, kakor hitro je on objavil ukaz, „da bi **u** pisali namestu **v**." Ali on je hotel nekaj več dokazati in s tem namenom, vzdihajoč: „a ko se prikažejo jezikoslovne opazke gosp. *η*., tedaj so jo vsi pisatelji stare šole odločno*) krenili na stran, tako, da so pisali **z** **v** še tiste besede, koje so poprej s črko **u**"**) — napisal je gosp. M. dolgo basen pod naslovom: „**U** bodemo pisali namestu **v**". To basen začenja gosp. M. v imenovanem listu tako-le: „Ruski predlog **v** ni konsonant, ker ruščina ne piše samo črke **v**, ampak jej pritika še polglas ъ (ъ ali й), tedaj **vъ**; ruščina piše: „idu **vъ** gorod", a nikdar ne: „idu v gorod", kakor trdi gosp. *η*.***) Ta polglas ъ (jer) se v ruščini izgovarja ali pa ne, kakor ga blagoglasje zahteva ali ne; tako je pri nas in v vseh slovanskih jezikih. A ne samo to, da ruščina piše in izgovarja **vъ**, kakor to terja blagozvučje, ampak ta polglas (r. jer) ъ se celo ojači v glas **o**, tako da pišejo in govoré **vъ** in **vo**, a nikdar ne samo črko **v**. Mi dobro vemo, kako ruska slovnica pravi, a tudi znamo, kako narod govori po široširnej zemlji razprostranen."

Tako piše gosp. M. Ako gospoda M. nesreča zadene, da bo skočil na svojem jezičnem konju iz peči „na streho" ter „sè strehe padel v vodo", tedaj on ne bo mogel tožiti, da ga je v tako nadlogo pahnil „Slov. Nar.", češ, da mu „je uredništvo prikrojilo" njegov spis, ali da mu ga „je stavec pohabil", zakaj k tem svojim sanjam o ruskem polglasu je on pribavil tako oratorsko vprašanje: „Prašamo, ali je **vъ** ali **vo** konsonant, ali ni enozložni predlog?"

*) Hinc illa ira cum lacrimis!

**) Zato se je gosp. M., kakor bo dalje vidno, obilno odškodil.

***) Če ruščina ne piše: „idu v gorod", tedaj še menj piše: „idu vъ gorod", kakor trdi gosp. M. V takem slučaji bi bilo treba ruski citat z latinico pisati: „idu vъ gorodъ". Gosp. M. se nekaj sanja, ali on sam ne vé, kaj se mu sanja. Pis.

Na to vprašanje sem gospodu M. uže dvakrat v „Novicah" odgovoril, namreč, v „jez. razgovoru" in v „jez. opazkah", in gosp. M. bi meni prav lahko verjel, ker sva velika prijatelja, zakaj on me v svoji basni, imenovani „**u** namestu **v**", nekolikokrat prav ljubeznjivo zove: „moj ljubi gosp. *η*.", in po njegovem prepričanji „prijateljske razmere" imajo veliko moč. Ker pa vkljub najinim prijateljskim razmeram gosp. M. meni ne verjame, naj mu nazadnje drugi odgovoré, možjé veljavni, na pr. M. Majar v „Ruski slovnici" l. 1867. na str. 16. govorí tako-le: „ъ se nič ne izgovarja, je brezglasno." Dr. Miklosich v „Vergleichende lautlehre der slavischen sprachen" leta 1852. str. 371. govorí tako: „ъ ist kein zeichen irgend eines selbstständigen lautes, d. i. kein buchstab, sondern wird blass nach harten consonanten geschrieben". Na str. 379. pa tako: „bei der untersuchung der wesenheit des ъ und ь muss man sich vor allem klar machen, dass das altslov. ъ und ь vom russ. ъ und ь sorgfältig zu scheiden ist: ъ und ь sind im altslov. buchstaben, im russischen zeichen; im altslov. kann weder ъ noch ь entbehrt werden, während ъ im russischen nicht nothwendig ist." Če pa gosp. M. tudi svojim veljavnim in učenim rojakom ne verjame, naj bi si bil koga najel, ki ruski zná, da bi mu bil pretolmačil dotične paragrafe iz ruskih gramatik, predno je začel take neslanosti v svoji basni čenčati. Na priliko učeni jezikoslovec Buslajev v svoji knjigi z naslovom: „Istoričeskaja grammatika russkago jêzijka" l. 1863. na str. 31 v §. 25. govorí tako: „ъ in ь imata pomen samo zlitno s soglasnimi, to je, samo kažeta trdo in mehko njihovo izgovarjanje." Na str. 45. v §. 27. izlaga Buslajev pomen črk ъ in ь v staroslovenščini ter nadaljuje tako: „Obe črki, ъ in ь, izgubivši polglasni pomen, upotrebujete se v ruskem jeziku samo kot znaki trdega in mehkega izgovarjanja konsonantov." Bogorodicki v svoji gramatiki ruskega jezika leta 1868. str. 97. §. 46. 3. govorí tako: „Brezglasne so črke ъ in ь. To prav za prav niso črke, ker nimajo nikakega glasa, to so le znaki trdega (ъ) in mehkega (ь) izgovarjanja konsonantov." Učeni Poljivanov v svoji knjigi: „Ruskaja i cerkovnoslavjanskaja etimologija" leta 1872. str. 4. §. 2. govorí: „Stari cerkvenoslavjanski jezik je imel glase, katerih ruski jezik nima, namreč trdi ъ, mehki ь itd." Na str. 4—5. §. 4. in 5. pa govorí: „Ostanki starih glasnih ъ in ь v ruskem jeziku kažejo trdo in mehko izgovarjanje konsonantov, za katerimi stojé. Da ъ ni nič, kot goli znak trdega izgovarjanja konsonantov, za katerimi se piše, je najjasnejše vidno v zloženih besedah, katerih prvi del se končuje s trdim konsonantom, drugi del pa se začenja z mehkim vokalom; ъ oba dela tako loči, da mehki vokal nima nikakega upliva na stoječi pred njim trdi konsonant, na pr. predъiduščij". To se pravi, ъ kaže, da je treba besedo pri izgovarjanji razdeliti na njene dele ter čitati: pred-iduščij; tako obdržuje konsonant **d** svoje navadno (trdo) izgovarjanje; ko bi pa izgovarjali: pre-diduščij, bi bil slišen mehki **d**. Tako službo, kakoršno v takih besedah ъ opravlja, bi tedaj lahko opravljala prepona (-) ali kak drug tak znak. Učeni Beljavskij v svoji izvrstni knjigi: „Etimologija drevnjago slavjanskoga i russkago jêzijka sbližennaja s etimologijej jêzijkov grečeskago i latinskago" l. 1875. str. 7. §. 9. govorí tako: „Polglasi ъ in ь so lastni staremu slavjanskemu jeziku. V staroslavjanskem jeziku ъ in ь sta se vjemala s kratkimi latinskimi in grškimi glasi: ugъl, angŭlus, ὄγκος; lьn, linum, λίνος. V ruskem jeziku se pa staroslavjanski polglasi namestujejo z begljimi (evfoničnimi) polnimi glasi (kjer blagozvučje terja): denj-dnja, sonsna, pesók-peskú, korótok-korotka. V ruskem jeziku

*

ъ in ь nista nikaka glasa, ampak sta samo znaka trdega in mehkega izgovarjanja konsonantov, za katerimi stojita."

Po besedah učenih ruskih jezikoslovcev ni tedaj ъ nič druzega, kot goli znak trdega, to je navadnega izgovarjanja konsonantov; to se pravi: nъ je trdi konsonant, kakor v slovenskih besedah „nikdar, in, slon", a nь je mehki konsonant, kakor v slovenskih besedah „njiva, gospodinj, boginj, konj". Iz tega je vidno, da ruski nъ se piše po slovenski n, a ruski nь se piše nj, zakaj za navadno (trdo) izgovarjanje konsonantov v slovenščini ne upotrebujemo nikakega znamenja; mehko izgovarjanje konsonantov nam pa kaže v slovenščini j. Razloček med ruščino in slovenščino gledé zaznamovanja mehkega izgovarjanja konsonantov je ta-le: 1) V slovenščini je tako zmehčavanje lastno samo dvema konsonantoma, namreč elu in enu: molj, konj; v ruščini se pa tako zmehčavajo l, n, r, d, t, komaj slišno je zmehčavanje konsonantov s, z, v, zmehčavanje drugih konsonantov ni slišno, znak zmehčavanja ь se jim priveša le na podlagi etimologije. Tedaj ruske besede konь, molь čitaj in z latinico piši kakor slovenske besede konj, molj; kako se mehko izgovarjajo konsonanti r, d, t, na pr. v besedah: carь, jadь (= jed), pêtь, je treba slišati iz ust Rusa; reči je samo mogoče, da ti konsonanti se zmehčavajo po analogiji zmehčavanja konsonantov l in n, to je pri izgovarjanji ni slišati znaka ь, ampak sliši se samo mehki konsonant; a kadar take besede z latinico pišemo, moramo mehko izgovarjanje konsonantov r, d na konci zlogov zaznamovati po analogiji molь, konь sè znakom j; tedaj imenovane ruske besede moramo v citatih pisati: carj, jadj, petj. Ker zmehčavanje drugih konsonantov ni slišno, tedaj v citatih iz ruščine nam tudi ni treba ga zaznamovati, na pr. golubь (golob) čitaj kakor golubъ, to je, golub; semь (sedem) čitaj kakor semъ, to je, sem. Buslajev na str. 26. §. 21. pravi: „Samo na podlagi poročila (po predaniji, traditione) pišemo: čitaješь, ne pa kakor izgovarjamo: čitaješъ, to je, čitaješ". 2) V slovenščini znak zmehčavanja se ne piše samo na konci zlogov, ampak tudi sredi zlogov, to je, pred vokali; a v ruščini samo na konci zlogov, sredi zlogov pa mehko izgovarjanje konsonantov kažejo mehki vokali, ki se pišejo namestu trdih. Mehki vokali so: „jatj", „ja", e, ё, i, w; trdi pa so: a, э, ы, *) o, u. Tedaj ruske besede: niva, Neva, konюh, list, pole, lюbo čitaj in z latinico, če hočeš, piši: njiva, Njeva, konjuh, ljist, polje, ljubo. Drugače je s konsonanti r, d, pri izgovarjanji besedí: carю, děti, gosti, sestj itd. je treba znati mehko izgovarjati konsonante stoječe pred mehkimi vokali, a kadar take besede z latinico pišemo, ne smemo upotrebljati znaka mehkosti j, zakaj če bomo pisali: carju, djetji, gostji, sjestj, bomo napak izgovarjali: car-ju, d-jet-ji, gost-ji, s-jestj; tako izgovorjene besede imajo velikokrat drug pomen in se po ruski drugače pišejo, na pr. gosti pomeni to, kar po slovenski; a gostji je rodivnik od gostja (Inwohnerin) ter se po ruski piše: gostьja, gostьji; sestj pomeni sesti; sjest pa pomeni pojest ter se piše sъestj. O ъ in ь v primerih sjest in gostji glej citat iz gramatike Poljivanova. Kratko: na konci zlogov mehkim ruskim konsonantom, kadar ruske besede pišemo z latinico, moramo pribavljati j, ker čitatelj drugače ne more vedeti, kako se izgovarjajo, mehko ali trdo? pred vokali pa j ne smemo upotrebljati (razven za l in n), ker čitatelj bi lahko napak čital in ker mehki vokal uže sam kaže, da se pred njim stoječi konsonant mehko izgovarja.

(Dalje prihodnjič.)

*) Jaz ta vokal pišem z latinico ij, Miklosich y; izgovarja se pa skoraj tako, kakor bi Ribničan namestu müha izgovoril müjha. Kako se „jatj" in „ja" izgovarjata in po slovenski pišeta, bomo slišali na konci tega spisa. Pis.

Slovensko slovstvo.

* *Dragoljubci.* Zbirka poučnih pripovedek slovenskej mladini. Nabral in spisal Ivan Tomšič, učitelj na c. kr. vadnici v Ljubljani. Zvezek I. V Ljubljani založil in izdal pisatelj 1879.

Spoštovani vrednik in izdajatelj šolski mladini priljubljenega „Vrteca" čutil je potrebo, kakor jo je čutil tudi častiti nunski katehet gosp. Kržič, čegar „Zglede bogoljubnih otrok iz vseh časov kršanstva" so „Novice" v 28. listu priporočale, mladini podati poučno in zabavno berilo in dal je zato ravnokar na svitlo 1. knjižico pod naslovom „Dragoljubci". Vzel je pisatelj to besedo iz ust naših Belih Kranjcev, kateri mile nam pomladanske cvetice šmarnice zovejo „dragoljubci", in je v 1. knjižici podal šopek 40 takih cvetličic v lepi posodi, to je, v lepem materinskem jeziku. Kratke povestice so, vse primerne duševni zmožnosti mladine naše, kateri naj služijo v koristni poduk in prijetno zabavo. Ker pisatelj imenuje knjižico, ki je ravnokar na svitlo prišla, prvo knjigo, je po takem to znamenje, da bode nadaljeval izdavanje te zbirke. V blagi ta namen pa mu je treba podpore, da se mu povrnejo tiskovni stroški poedinih knjižic od strani starišev in druzih prijateljev mladine. Naj zato vsi ti hitro sežejo po lepi 1. knjižici, ki se dobiva tudi v knjigarni Giontiniovi po 45 krajc.

Popotne črtice.

Spisuje političen sitnež.

(Dalje.)

Ker so naju v Šentvidu pričakovali, se nisva mogla dolgo muditi; stopiva tedaj par sto korakov dalje do vasi, kjer so naju gospodje jako prijazno sprejeli. Le škoda, da je bil čas prekratek in ravno sobota, drugače bi bili uže še katero rekli. Menili smo se tudi o volitvah, a tam je vse dobro kazalo. Ob štirih naju potegne kočijaž mojega vljudnega prijatelja po veliki cesti naprej proti glasovitemu „vélikemu Gabru". Tam, kjer se zavije cesta v rebro, je videti več gomil, „ajdovi grobi" imenovanih; nekoliko so jih uže prekopali in našli v njih mnogo starinskega, vrče s pepélom, steklenice, star denar itd. Ljudstvo pravi, da je tam na levi od ceste stalo enkrat gradovje (morda vojaški šotor ali tabor), ker se nahajajo zdaj še nasipi in prvotno zidovje v zemlji.

Pripeljemo se memo gostilnice „pod Gabrom" — našim bralcem uže znane Vesteneckove glasovite postaje. Kočijaž konja nekoliko pridržuje, a jaz velim „le naprej!", ker me ne mika vstaviti se pri Vesteneckovem pajdašu županu Hribarju, in tako drdramo še naprej po véliki cesti do polovice griča. Tu skočiva z voza, vpreževa zopet svoje peš-konjiče in vkreneva v stran na desno.

„Moj Bog, ali ni bolje poti na Sela?" — zdihnem jaz, ko sem jel balancirati po suhi cesti, ki je pa imela brajde, kakor da bi bila razorana.

„Ni je ne" — odgovorí moj prijatelj — „čeravno se je gospod župnik selski na vso moč za-njo potezal."

„A, to je toraj tista cesta" — poprimem jaz — „o kateri se je uže toliko pisalo po naših listih!"

„Da, da, tista. Reč je bila uže pri deželnem odboru, cesta do meje litijskega okraja je tudi uže narejena, čeravno ne popolno izdelana. Da se tu ni delala, je kriv le Vesteneck in njegov služabnik, višenjski baron Taufferer, ki sta vse to zadržavala po svojih poročilih. Tako zdaj še ni nič in ljudje in živina morajo trpeti".

Da! res trpeti morajo ljudjé in živina, to se nama je precej pokazalo, ko sva videla vprežena dva vola pred pezo, ki bi jo bil na količkaj zložni cesti lahko vlekel en človek sam. In pri tem sta še dva človeka potiskala in klela in tepla ubogo živino. Zakaj ni gosp. Pajka več! Vesteneck se ne more pečati s cestami, ker ima preveč drugih ustavoverskih opravkov.

Daljna pot gre po hosti, ob poti je le par hiš. Prav prijetna bi bila, ker je vedno med bukovim in drugim listjevim drevjem, če bi bila le nekoliko boljša. Toda kmalu se prične suha Krajina, zemlja je rudečkasta ilovica, iz katere pa povsod molé in strlé ostre, po dežji pa vendar nekoliko oglajene skale. Nama je bil to prav križev pot posebno, ker je začelo še deževati in je zemlja postala polzka, da je bilo malo bolje kakor na ledu. Pot se nama je cedil po obrazu nekaj zavoljo prejšnje vtrujenosti, še več pa zavoljo težavne hoje, a tega ni hotelo biti ne konca ne kraja. Vode ni nikjer videti, tem bolj čudno se mi je zdelo, ko zagledava z neke stene pod sabo precej široko jezero s popolno rujavimi bregovi. Moj prijatelj, ki je tam domá, mi pojasni to reč rekoč, da se je ta voda enkrat nabrala po dežji, a ni odtekla, ker se je požiravnik skoro gotovo zamašil. Tako je pokončanih veliko njiv in travnikov in res je vse golo okoli, kakor bi bil kdo požgal, ali kakor ob mrtvem morji. Morda bo okrajno glavarstvo vendar preiskalo to reč in cenilo škodo, da se poškodovanim ljudem vsaj davki za to zemljo odpišejo.

Od tod plezava na kviško po stezah, kakoršne so za kozé, a ne za ljudí. Jaz moram reči, da mi je spoštovanje do faranov mojega gospoda prijatelja pri tem pogledu brž za veliko procentov padlo, kajti tù je zanikernost preočitna; ponoči ali o slabem vremenu bi nikomur ne svetoval, da naj po tej poti gre. Jaz bi tudi sam res ne bil prišel menda nikamur, čeravno se nama je bil uže prej pokazal šumberški stari grad, a moj prijatelj je vedel v tem labirintu pravo pot in korakal pred mano kakor gorjanec, da sem komaj sopihal za njim.

Dolga, dolga je bila ta pot, čeravno nisva hodila več ko dve uri, a slednjič se skobacava še čez en prelaz in pokaže se nama nekoliko streljajev daleč obljubljena dežela — čem reči: cerkev Sel pod Šumberkom.

Pogled ta toliko spodbode kite mojih vtrujenih nog, da mi začnó volneje vzdigati se, čeravno sem si jaz mislil ta Sela vsa drugačna, nego so se pokazala. Tudi je pot tu boljša, ni treba skakati človeku čez skale, mlake in globočine; par sto korakov še v breg in — pred farovžem sva. Ravno veliko poslopje ni, a čedno, prijazno.

Ko se prikaževa, odpré majhen, rujav psiček dolge dlake ravno svoj gobček, da bi zalajal nad nama, a moj prijatelj zakriči „o knedelfrajla" in psiček začne prijazno mahati z repkom — dokaz, da tudi psičice rade slišijo ljubljansko-nemško prilizovanje. Greva toraj po stopnicah gori, od koder se sliši žensko cerkveno petje, in stopiva v sobico prav na tihem, da ne bi motila petja, ker je gospod župnik ravno učil pevke za drugi dan, binkoštno nedeljo. Al kmalu sva izdana — menda po nagajivi kuharci — in gospod župnik se brž prikaže ter naju jako prijazno sprejme. Ko je svoj posel s pevkami opravil, se prisede k nama in začnemo se razgovarjati.

Dolgo smo se razgovarjali, vsa vas je uže spala, ko smo tudi mi šli k počitku. Jaz sem tako trdo zaspal, kakor v Ljubljani uže mesece ne, in še le, ko mi je začel gospod župnik peti zajutrnico, sem zlezel s postelje telesno zeló popravljen.

(Dalje prihodnjič.)

Političnе stvari.

Grofa Taaffe-a politika.

Na vsako stopinjo, ki jo je do zdaj naredil minister Taaffe, smo pazljivo gledali, vsaka volitev, ki je srečno izvršila se za našo stranko, veljala nam je za zmago Taaffe-ovo, zdela se nam je zmaga pravih Avstrijcev proti doktorskemu lažiliberalstvu ustavaške stranke.

Zdaj so volitve do malega končane. Avstrijski narodi so vkljub krivičnemu Šmerlingovemu volilnemu redu volili tako, da je bil vesel vsak pravi domorodec, a grozila in vstrašila se bivša gospodujoča stranka.

Pri vsem tem pa nam prihodnja politika Taaffe-ova vendar še noče popolno jasna postati. Če si izvoljene poslance ogledamo po vrsti, če jih potipamo za politično žilo, če se tudi od politike grofa Taaffe-a nadjamo to, da bo, kakor je to navadno v vsakem parlamentu, za svojo vlado dobil nekoliko glasov večine, naj si bodo razmere kakoršne koli, — če prav vse to prevdarimo, ne pridemo do druzega, ko do tega prepričanja, da prihodnji državni zbor utegne delati vsaki vladi vladanje nemogoče.

Da ste si v kakem zboru dve stranki po številu skoro popolnem enaki, to pač ni nič novega in nenavadnega v parlamentih, novo pa bi bilo pač to, da bi kako ministerstvo s takim državnim zborom res vladalo, če tudi le za kratek čas. Bo li grof Taaffe to, kar se nemogoče zdi, naredil mogoče, bo li navadno disciplino razdrl na obéh straném tako, da zdaj ob levi, zdaj ob desni bode pridobival svojim vladnim predlogom večino? On se tega gotovo nadja, kajti le tako se dá razvozljati to, zakaj se v volitve ni vtikal, marveč volilcem pustil prosto roko. Vendar mi ne maramo biti preroki, če grofu Taaffe-u rečemo, da se o tem hudo moti. On misli, da se boste obe veliki stranki trdno spojili tako, da se bo ustavaška stranka naredila iz nekdanjega kluba levičnikov, napredovalnega kluba in levega središča, konservativna pa iz konservativnega vélikega posestva, iz nekdanje državopravne stranke, iz Čehov in Poljakov. To se bo morda pač res zgodilo, kedar bo šlo za načelna ustavna vprašanja, toda — in tù listi ustavaške stranke prav govoré — če bo šlo morda za premembo ustave, vlada v tej državni zbornici ne bo imela večine. Nadjati se je sicer, da bo prihodnji državni zbor v prvem zasedanji imel kaj koristnejega opraviti, ko preminjati ustavo, čeravno je premembe silno potrebna. Kakor močni in složni bodete politični stranki, kedar bo šlo za važne državne zadeve, tako majhni in po številu glasov nepreračunljivi bodete, ko bodo na vrsti reči, za katere bo treba le gole večine.

Naj omenimo le ene same predloge, ki v državnem zboru pride menda precéj v začetku na vrsto, in ta je vredba davkov. Predlogo o vpeljavi osobnega dohodninskega davka (Personal-Einkommensteuer) je kakor znano, zbornici podalo uže Auersperg-Lasserjevo ministerstvo, pa ta predloga ni prišla do rešitve. Za njo so bili tačas levičniki, levo središče, ustavaško véliko posestvo, demokrati in nekaj „naprednjakov"; zoper predlogo so glasovali državopravna stranka, Poljaki in naprednjaki so glasovali zoper predlogo iz

principa, državopravna stranka iz političnе oportunitete. To se bo zdaj spremenilo; vsi levičnjaki, dr. Herbstova stranka in nekaj ustavaških vélikoposestnikov bodo iz političnih ozirov zdaj glasovali zoper predloge te postave, državopravna stranka pa vsa za-njo. Recimo, da pridejo Čehi v zbor in recimo, da jih po kakih koncesijah vlada pridobí za svojo predlogo, vendar še ona ne bode imela večine, ker desnemu središču, Čehom, konservativcem itd. stojé nasproti ustavaki z blizo 140 glasovi in Poljaki s kakimi 60 glasovi. Pomagati bi si utegnilo ministerstvo le, če bi Poljakom dalo še veče koncesije, da jih spravi iz opozicije zoper to predlogo.

Al kaka pa bo politika ta, če si bo morala vlada za vsako svojih predlog večino kupiti od posameznih političnih strank, če bo morala zdaj Poljakom, potem Čehom, pozneje demokratom in naprednjakom deliti koncesijo za koncesijo! In kako pa bi bilo z izpolnovanjem vsake teh koncesij? Bi se li ne moralo dovoljenje zopet posebej kupiti od vsake stranke z novimi darili, tako da bi bil državni zbor prav za prav čudna zmes nasprotnih si strank, ki bi se dal skup držati le s silo politično nedostojno? Taka politika pač bi smela biti le izjemna, nikakor pa ne navadna, ker bi se po nji parlamentarična sistema na glavo postavila.

Ko je grof Taaffe v Auerspergovo ministerstvo stopil za ministra notranjih zadev, smo se o njem vse kaj druzega nadjali. Mislili smo namreč, da nima samo on, marveč da ima vse ministerstvo namen, z notranjo politiko avstrijsko vkreniti na čisto konservativno pot, — mislili smo, da je o tem, da se tako kakor zdaj ne dá dalje vladati, prepričan ne le grof Taaffe, ampak vsi njegovi ministerski tovariši: Stremayr ravno tako, kakor Glaser in Chlumecky. Če pa je to drugače — in mi smo mislili, da je drugače in se nismo motili — bi bil moral grof Taaffe sestaviti novo ministerstvo uže pred volitvami.

Kaj pa se je zgodilo mestu tega? V ministerstvu vladajo različne misli; de Pretis, Glaser, Chlumecky in tudi Stremayr ostali so tista „harmonična celota“, kakor je bila pod regimentom Lasser-Auerspergovim, in ob volitvah niso držali križem rok, sicer bila bi večina prihodnjega državnega zbora veliko večja, ko bi bila neutraliteta uradnikov vladala v vseh krogih. — In tako se je zgodilo, da k demokratom, starim naprednjakom, „112terim“, levemu in desnemu središču, Poljakom in Rusinom dobimo zdaj še dve stranki vélikega posestva: ustavaško in fevdalno. In s to mešanico hoče grof Taaffe vladati?! Vse to hoče premešati, nastaviti stranko stranki in tako svoji politiki zagotoviti večino! Mi mu želimo „dobro srečo“, a bojimo se, da ne bi se hudo vrezal.

Naši dopisi.

Iz Rusije 12. julija. *η*. — Odkar nisem „Novicam“ pisal, se je v Rusiji in v sosedstvu mnogo zgodilo, mnogo važnega — vojevalo se je neprenehoma. Puške sicer niso pokale, topovi niso gromeli, ali žvižgale so v Rusijo iz vseh strani drugačne bombe, ki so pustile v duši ruskega naroda vtisk drugačen, ne tak, kakoršen krvavi boji na Karških stenah, na Plevenskih gričih, na Šibkinskih skalah in na Plovdinskih ravninah.

Prva bomba, ki jo je omikana, liberalna, napredna Evropa sè zedinjenimi močmi na Rusijo treščila — bil je berolinski traktat. Ta bomba je veliko škode naredila, veliko novega dela dala, vendar pokončala ni nič. Ona je razdrobila Bolgarijo na nekoliko centripetalnih kosov, ki se bodo vedno vojnovali, dokler se ne zedinijo sè središčem — a naroda bolgarskega in njegove bodočnosti ona ni pokončala. Srbski narod v Bosni in Hercegovini, od koder se je pred vojsko prvi krik po svobodi zaslišal, je postal po ukazu berolinskega kongresa in po posebni želji diplomata Andrassya — vrvolezec, katerega položaj je tem bolj omahljiv, ker mu niti droga niso na vrv v roke dali, s katerim bi se mogel v ravnovisji držati. Kakega mnenja je o tej evropejski bombi ruski car-osvoboditelj in ž njim ves ruski narod, sem vam o svojem času pisal. A da se ruski narod sè svojim carom ni motil, to je predvčerajšnjim potrdil angleški minister Salisbury, ki je na banketu svojih lordov po ukazu prvega ministra Beakonsfielda o berolinskem traktatu tako-le govoril: „Konkurenta, ki bi se mogel polastiti najbolj važnih pozicij v sredizemnem morju (katere so zdaj v angleških rokah), med sedanjimi državami in med narodi, ki se vnovo ustanovljuje, ni nobenega.... Sedanji mir je le začasno zavetje.... Napomniti vam moram, da pri sedanjih mednarodnih razmerah celó tako miroljubni (?!) državi, kakor je Anglija, vedno preti vojska.

Druga bomba, ki jo je omikana Evropa tudi sè zedinjenimi močmi v Rusijo treščila, je bila mednarodna „kužna“ komisija. Tukaj uže ni bil Beakonsfield prvi mojster-bombač, ampak bil je naš „prijatelj“ Bismark. On je ukazal svojim vselej uboglivim nemškim in nekaterim podkupljenim ruskim *) žurnalistom-kruhoborcem zatrobiti na véliko trobento o kugi, ki iz Rusije vsej Evropi grozí. Bismark je namreč videl, da turška vojska Rusije ni tako oslabila v finančnih zadevah, kakor je Evropa sploh pričakovala, zato je on poskusil druga sredstva. Ko bi bil on mogel Rusijo hermetično zapreti in zagraditi, bil bi to storil; ker pa tega ni mogel, izdal je razne ukaze, po katerih je skoraj vsa izvožnja iz Rusije v Nemčijo prestala. Njegovemu svarilu so se zaporedoma pokorile druge evropejske države, z največim veseljem se vé da Avstroogerska, poslednja pa — praktična Anglija. Angličanje so si mislili, da ni vredno zavoljo laži svojemu žepu škodovati; zato so oni le v mali meri, le na videz praktikovali Bismarkovo laž — na videz, to njihovemu žepu ni škodilo, a Rusiji je vendar škodilo. Da bi svojo prekanjenost kolikor toliko prikril, si je Bismark izmislil mednarodno „kužno“ komisijo, h kateri je tudi Turčijo — očetnjavo kuge — povabil. Odisejeva Kirka bi bila te „kužne“ komisarje sè svojega otoka domu odpravila sè svinjskimi rivci; Rusija jih je pa v Moskvi bogato pogostila ter iz Moskve v toplih mehkih vagonih peljala k bregovom Volge na sprehod, od kodar so se gospodje „kužni“ komisarji po raznih potih uže na stroške svojih vlad domu vračali z — dolgimi nosi. Kuge, slava Bogu, gospodje „kužni“ komisarji niso več našli, ne pustili. Od tistega časa je preteklo celih pet mesecev, a vendar nam je še le včeraj telegraf prinesel prenehoma privožuje v pruska mesta žito in les. Kolikor bo znašala pruska colnina, toliko boljši kup bo

---

*) Posebno hrabrost v lažnjivosti je pokazal liberalni „Golos“. On je koval doma v Petrogradu telegrame o kugi, ter jih je spuščal po svetu, češ, da so iz Caricina, Vetljanke in Astrahana. Ko so „S. Peterburgskija Vedomosti“ to njegovo perfidijo ovadile, je bil ta liberalec celo tako predrzen, da je terjal redaktorja imenovanih „Vedomosti“ pred sodnijo. Ali sodnija je terjala, da mora on, to je „Golos“, sodniji pokazati originalne telegrame. Na to se je še le obnačila vsa nesramnost „Golosa“; on je pokazal en telegram iz Herkova, ki ga je natisnil pod imenom „iz Caricina“; drugih telegramov ni mogel pokazati, ker jih je vse doma skoval. Tako je „Golos“ po sodniji dokazal, da je to, kar so ga imenovale une Vedomosti — lažnjivec.

sledeče sporočilo: „Avstro-Vengerskoje praviteljstvo otmenjilo (je preklicalo) pravila postanovljenija v fevralě o propuskě lic (oseb) pribijvajuščih iz Rossiji, a ravno i (tudi) zapreščenjije privoza iz Rossiji tovarov".

Tretjo bombo je Bismark uže brez Evrope, sam na svojo roko, treščil v Rusijo; to so njegovi novi zakoni o vvoznini in prevoznini. On se je nadejal, da bo s temi zakoni dohodke svoje države na nekoliko milijonov mark povikšal; zakaj žita in lesa se iz Rusije mnogo prodaja v Nemčijo, še več pa čez Nemčijo v druge dežele. K pruskim primorskim mestom, Königsbergu in Danzigu, so iz sredi Rusije speljane štiri železne ceste, k ruskim primorskim mestom Libavi in Rigi samo dve. Po unih štirih cestah se iz Rusije nemorala Rusija prodajati svoje blago — tako je računil Bismark, pa najbrže na svojo škodo. Ruska vlada je odpravila komisijo, sestavljeno iz inženirjev, trgovskih in vojnih strokovnjakov, ogledat ves severo-zahodni kraj Rusije. Delo je uže skoraj okončano, načrti bodo kmalu gotovi: železne ceste bodo izpeljali do Rige in posebno do Libave, kjer baltiško morje ne zamrzuje. Vsa tista kupčija, ki je šla do zdaj skozi nemška mesta in po nemških rokah, bo šla izpod zdaj naravnost iz ruskih rok v angleške, francoske, španske in portugaljske. Königsberg in Danzig, ki kupčujeta samo z ruskim blagom, bota ostala na suhem. V Libavi se hiše in prostori, pripravni za zidanje hiš in magazinov, uže petkrat draže prodajajo, kakor pred tremi meseci. Nemški narod pa bo sam moral plačevati tisto colnino, ki jo bo Bismark naložil na vvožnjo ruskega žita in lesa v Nemčijo. Zanimivo je tudi to, da zdaj v ruskih časopisih pogostoma govoré o neki stvari, o kateri prej ni bilo nikdar besedice čitati, namreč o tem, da ima Prusija na ruski meji nekoliko poštenih trdnjav, a Rusija na pruski meji nima niti ene. Kakor mi nismo večni, tako tudi naše prijateljstvo ni večno; trdnjave zidati je treba zdaj, dokler smo v miru prijatelji, ko se bomo sprli, bo prepozno. Tako sodijo in kažejo celó na mesta, kjer je treba trdnjav: Viljna, Kovno, Belostok, Aleksandrija in Brest.

Malo bombico je te dni tudi Avstro-ogerska država vrgla v Rusijo. Avstro-ogersko ministerstvo je namreč te dni zapovedalo pravoslavnim in rusko-unijatskim škofom na Ogerskem in v Galiciji, da imajo pod strogo lastno odgovornostjo svoji duhovščini prepovedati, prejemati iz Rusije knjige in čitati ruske duhovske časopise. Čuden je ta literaren ukaz v liberalni Avstro-ogerski državi! V Rusiji katoliška duhovščina prejemlje in čita, kakoršne hoče, katoliške knjige in časopise, ki se tiskajo v Avstriji. Ni vredno kaj več reči o tem anahronizmu — ta bomba preveč diši po srednjevekovih šegah.

Velike posnemajo mali in sicer smešno do veselega komunizma. Rumunska vlada je velela pobrati pri knjigarjih, v knjižnicah, pri šolarčkih in povsod, kjer je kaj bilo, vse šolske učebnike, po katerih so se v Rumuniji učili rumunske zgodovine, ter jih sežgati, a namesto starih izdati nove. V starih učebnikih se je namreč objasnjavala zgodovina, kako je Rusija rešila Moldavo in Valahijo, to je sedanjo Rumunijo turške sužnosti ter jej dala svobodo, to je, narodno-državljansko življenje. V novih učebnikih se pa nič takega ne čita, ampak mladi Rumunčiki se iz njih učé, da so se sami rešili izpod turškega gospodstva! Das ist der Vogel Strauss. Ali bo morda ta rumunska bombica Rusijo ubila in svet ne bo vedel, kdaj in kako se je Rumunija rodila?

Kakšne bombice je o času berolinskega kongresa v Rusiji Grecija metala, kateri je Rusija tudi proti volji zedinjene, dasiravno takrat še ne liberalne, Evrope dala političnо in narodno življenje, sem takrat omenil. Zdaj prejemlje Grecija za svoje bombice zasluženo plačilo, pa ne od Rusije, ampak od tistega Albijona, kateremu je z njimi delala veselje.

Bo tudi Bolgarija v zahvalo za svoje osvobojenje in za narodno in državljansko življenje, katero je iz rok Rusije proti volji zedinjene liberalne Evrope prejela, po primeru svojih sosedek kedaj na Rusijo bombice metala? — O tem je zdaj v Rusiji spor. Naši pesimisti, ali kakor jih narod imenuje „jevropejci-liberalij" trdijo, da Bolgarija bo taka, kakoršni ste Rumunija in Grecija; narod sploh pa meni, da ne, temuč da Bolgarija, slavjanska državica, bo ohranila slavjansko značajnost; vsaj iz zgodovine se ne da dokazati, da bi kak slavjanski narod zaslužil tak oponos, kakoršen se Grekom po vsem svetu očita: „Graeca fides, nulla fides". Pa o tem se vé da nas bo podučila bodočnost. Vendar tudi uže sedanji sprejem kneza v Bolgariji nas navdaja z radostno nado, da se ruski narod ne moti v svojem mnenji o značajnosti bolgarskega naroda. Iz raznih važnih slučajev omenimo le sledeči: Ko je bolgarski metropolit v Ruščuku knezu Aleksandru bolgarsko duhovščino predstavljal, mu je med drugim rekel, da „kakor bo bolgarski narod vselej pomnil, komu se ima zahvaliti za svoje osvobojenje izpod tujega jarma, tako tudi ti, kneze, pomni, komu se imaš zahvaliti za bolgarski prestol, in sveto hrani zvestobo Rusiji!"

Je še nekaj drugih bomb, ki so v poslednjih mesecih na Rusijo letele: razsajanje nihilistov, požari, kobilice. Nihilizem, zanesen v Rusijo iz liberalne napredne Evrope, se je zato razvil, ker ruski zakoni v tej zadevi niso dovolj strogi; še bolj pa zato, ker še teh mehkih zakonov uradniki in sodniki, želeči pobahati se z liberalizmom, niso vestno izpolnjavali. Tak primer lažnjivega liberalizma, kakoršen je bil v Petrogradu z Vero Zasulič, ne more ne biti poguben. Nihilistka Vera Zasulič je iz revolverja vstrelila v gradonačelnika Trepova v njegovi sprejemni sobi; ona je tedaj poskusila sovršiti zavraten umor ter je svojo žrtvo težko ranila; a pred porotno sodbo je ona svojo hudobijo zagovarjala s tém, da se je hotela maščevati nad gradonačelnikom za to, ker je on krivično in surovo postopal z zaprtimi hudodelniki. Lažnjivo liberalni porotniki so pljunili človeškemu razumu v usta, uzakonili so samoupravstvo, politični zavratni umor so spoznali za pošteno delo, zakaj izrekli so, da Vera Zasulič, ki je iz političnih nagibov zavratno napala državnika ter ga težko ranila, ni kriva hudodelstva. Sodnija je zavratno morivko Vero Zasulič pustila na svobodo. A to ubijstvo človeškega razuma in pozitivne postave, s katerim so se hoteli nori porotniki pred svetom z liberalizmom pobahati in proslaviti se za naprednjake, je imelo za nasledek tisti pogum, s katerim so nihilisti zaporedoma streljali v Petrogradu v žendarmskega načelnika, v Kijevu v žendarmskega polkovnika, v Horkovu v gubernatora, spet v Petrogradu v drugega žandarmskega načelnika, in na zadnje, po primeru španjskih, italijanskih in nemških socijalistov, v samega cesarja. Na to še le so se vladi oči odprle: porotniški lažnjivi liberalizem je postal nemogoč, in o nihilistih ni slišati drugega več, razun vojnosodniške obravnave in pa obsodbe za njihove prejšnje hudobije. Slišati je o nihilistih tudi še to, da morda oni požigajo sibirska lesena mesta, kakor internacijonalisti v Španiji razsajajo; pa dokazano to še ni; res je le to, da v Sibiriji je letos nekaj več požarov, kakor jih navadno v suhem letnem času pri silnih sibirskih vetrovih biva.

Kobilice so letos v južni Rusiji velik bič; nekaterim vasém so pokončale ves pridelek. Vendar vlada je še o pravem času prihitela zemljedelcem na pomoč; razdelili so po vaséh mašine, s katerimi z vspehom po-

končujejo ta mrčes, tako, da škoda, katero so kobilice naredile, je veliko manjša, kakor pišejo nekateri evropejski časopisi. Letina, kolikor je mogoče zdaj soditi, ne bo tako bogata, kakor je bila pretekli dve leti; vendar pa bo več kot srednja na jugu, in prav dobra v gubernijah sredoje Rusije.

Iz Zagreba 18. julija. B. (*Preradovičeva svečanost.*) Redko kedaj praznuje koji narod tako svečanost, kakor jo je praznoval narod hrvatski dne 14. dne t. m. Prenašale so se namreč na občno željo naroda kosti njegovega najimenitnejega pesnika Petra Preradovića iz tuje zemlje, iz Dunaja, kjer je bil pred 7 leti zakopan, v domačo zemljo, ter se tako izpolnila želja pesnikova, ki jo je izrazil v eni svojih najlepših pesmi, v „Putniku“:

„U tvom polju daj mu groba,
Tvojim cviećem grob mu kiti!“

Iz Dunaja do Zagreba spremljali so prah pokojnikov tamošnji hrvatski dijaki; med potom mu je skazalo mesto Križevac posebno čast ter prvo na domači zemlji položilo venec na mrtvaško rako. V Zagrebu dočakalo je tisti vlak mnogobrojno odlično občinstvo ter zaklicalo mrtvemu, a v pesmih njegovih neumrlemu: Slava! Drugi dan v jutro sprovele so se pak kosti na pokopališče. Zagreb bil je tisti dan ves v narodnih zastavah, na katerih je pa visel črni flor. Vse je vrelo na kolodvor, ali se pa postavljajo po ulicah, po katerih je imel sprevod iti. Šolska mladina vseh zavodov šla je v lepih vrstah mu nasproti, vsa društva in korporacije bile so zastopane ter so šle pred mrtvaškim vozom, ko se je sprevod pomikal v mesto. Za vozom šel je sam svetli ban, in šli so predstojniki vseh pojedinih oblasti, predsednik sabora, rektor vseučilišča, vojničke oblasti itd. Posebno mi je opomniti onih krasnih vencev, na stotine broječih, katere so poklonila pojedina društva, razne korporacije in pojedini rodoljubi kot posebni spoštovatelji pesnika. Od strani Slovencev bila je zastopana „Slov. Matica“ po g. dr. Poklukarju in tukajšnjih svojih članih veleuč. g. ravnatelju gimnazije Fr. Bradaški, g. prof. Starè in prof. dr. Celestin, kateri so tudi položili na mrtvaško rako krasen venec s trobojnimi trakovi, na kterih smo čitali besede „Preradoviću Matica slovenska“. Na kratko rečeno: sijajnejšega sprevoda Zagreb še ni videl. V stolni cerkvi pela se je sv. maša, blagoslovile se kosti, ter se od tod spremile na centralno pokopališče. Kakor je pri sprejemu na kolodvoru govoril cenjeni hrv. pesnik Avgust Šenoa ginljive besede, tako prisrčno se je poslovil vrli narodni poslanec in bivši rektor vseučeliščni dr. Vojnović pri arkadi na pokopališču stoječi od praha pokojnikovega. Vtisek te redke svečanosti ostane neizbrisljiv vsakemu, kdor je jej bil priča. Tu se je prav pokazalo, kako zna narod spoštovati svoje zaslužne možove, — in koji to stori, da ta jih je tudi vreden!

Iz Trsta 21. julija. (*Poslano.* *) Gosp. Josp. Pipan je v zadnji številki „Novic“ objavil, da firma „J. Pipan & Comp.“ prav za prav nikakor ni nehala, ampak da je on le sodružabnike premenil itd. Da odvrnemo od sebe sum (z gosp. Pipanom se prav za prav ne maramo prepirati) kakor da bi ne bilo resnično naše oznanilo v „Narodu“, primorani smo konstatirati, da je morala likvidirati firma „Jos. Pipan & Comp.“ (ne J. Pipan & Comp.) na zahtevanje vseh kapitalistov, da je bila likvidacija tudi sl. občinstvu naznanjena s posebno, tudi po gosp. Pipanu podpisano okrožnico in da smo mi s pogodbo 9. dne t. m. prevzeli vse pohištvo, blagó in terjatve te firme. — Ker vse to lahko dokažemo z dokumenti, naj toraj občinstvo samo sodi: ali je nehala ali ne firma Jos. Pipan & Comp.? Naj g. Pipan zvijačno svetu poroča, kar hoče, mi in z nami vsi tisti, ki razmere poznajo, trdimo, da firma „J. Pipan & Comp.“ je čisto nova, in kdor bi še dvomil o tem, informira naj se pri tukajšnji trgovski sodniji, katera edina je v tem kompetentna.

Milessich & Dolenc.

*) Pod tem „poslanem“ smo odložili enako drugo.
Vred.

Iz Slunja na Hrvaškem 15. julija. (*Posnetek iz prijateljskega pisma.*) Sijajna zmaga vas vrlih Kranjcev o volitvah za državni zbor je tudi nas vse razveselila, tako Hrvate, kakor med njimi živeče Slovence. Jaz uže davno nisem videl kranjske dežele, zato bi, če bi mi obilni posli to dovolili, kaj rad zopet prišel enkrat pogledat svoje možate rojake, ker zdaj mora biti v moji domovini vse bolj veselo nego je bilo svoje dni; žalibog mi pa to letos še ne bo mogoče, ker imam skoro vse poletje opraviti s cepljenjem kóz. — Pri nas je zdaj vse mirno postalo, do spomladi pa smo imeli zmirom vojakov in bolnišnico, to je tudi meni dalo dostikrat opravila; sedemkrat sem spremil lansko jesen ranjene vojake v Karlovec in to so bila težka pota na slabih vozeh in še slabših cestah. Zdaj pa se preko Slunja vozijo le še vojaki in vojaške reči v Bišeč (Biháč) v Bosni, ki ni daleč od tod. — Letina je bila lani dobra, pridelalo se je vsega obilno; letos bo slabša, ker je bilo spomladi preveč dežja, a zdaj ga je premalo, zato na naši kamenini in peščeni zemlji naglo vse zgori. Sadja ne bo celó nič, le vino do zdaj še dobro kaže, če bo le pri tem ostalo. Ludje tu niso tako pridni, kakor na Kranjskem; kedar imajo kaj jesti doma, ne marajo delati in če uže delajo, se jim pri tem nič ne mudi, zato se poljsko delo navadno zakasni. Vzlasti pridnih ženskih poslov ni lahko dobiti, ker tukajšnja dekleta ne gredó rada služit in tudi skoro nobenega dela ne znajo. Zato bi jaz prav rad dobil kako čvrsto in pridno Kranjico, ki bi znala ravnati kravo in sočivski vrt ter navadna hišna dela opravljati. Plačo jej obljubim dobro in tudi vse drugo, da bo gotovo zadovoljna; plačam jej tudi pot do Slunja. Še nekaj, kar Vas bo na Kranjskem mikalo. Jaz sem tu vpeljal uže bele dežnike (marele), katere zdaj tu prodaja trgovec, ki jih dobiva od J. Kobilice iz Ljubljano, zato jim sploh pravijo „ljubljanske marele.“ Zdaj bi rad še nekaj vpeljal. Kakor povsod je tudi tukaj poleti silno veliko sitnih muh, ali nikjer ni nobenega muhalnika. Pošlji mi jih toraj nekoliko prav pisanih in priloži tudi ime in naslov izdelovalca, da se bom pozneje mogel naravnost do njega obračati z naročili. Uže naprej vem, da se bodo naši ljudje poprijeli kranjskih muhalnikov ravno tako, kakor so se poprijeli Kobilčnih „marel“. Naznani to, če moreš, v Novicah“, katere tudi tu obrajtajo, ker jih jaz dajem brati.

V Gorici, 10. jul. — Dva stara znanca je smrt ta mesec zbrisala iz imenika živih: g. Iv. Schreiber-ja, učitelja muzike in organista prvostolne cerkve (umrl 7. t. m.), in Bernarda pl. Riccabona-o, predsednika deželne sodnije tržaške — nekdaj okrožne sodnije svetovalca v Gorici. — Poslednji je umrl v bližnjem Solkanu (11. t. m.), kjer je kot pokojnik imel svoje posestvo. Rajnki Schreiber je bil kakih 30 let v Gorici (rodil se je bil na Pemskem); sedanji direktor više naše realke je njegov sin. — Ustanovilo se je v Gorici društvo za pospeševanje odgoje šolske mladine. Namen društvu je, polajševati staršem skrb za odgojo otrok, ki jih imajo v tukajšnjih šolah, in dopolnovati šolski uk in šolsko odgojo. Krasen namen! Da bi le društvo predaleč ne zaostajalo za uzorom, ki ga ima pred očmi! Predsednik društvu je (začasno) g. Aleksander pl. Claricini. — Brez vse potrebe se tu

pa tam v slovenskih časnikih omenja — ne vem kak — razpor med Goriškimi Slovenci vsled volitve za državni zbor. Te take vesti pobirajo tudi nemški časniki in dopisniki njihovi. Tako smo brali v obeh „Presse"-ih prav čudnih dopisov v tem oziru od nevednih ali hudobnih ljudi. Človek, ki bere take kvante, bi res mislil, da se v Gorici tepemo. Agitacijski valovi so se ulegli in, če se sem ter tje kak Tone, kak Janko ali Mihaljko — kak agitator recimo — ni še prav pomiril, kaj mara ljudstvo za-nj! „Obstanek „Soče" je zagotovljen" — piše zadnja „Soča" — in prva naloga mu bode — menim jaz — naše ljudi ediniti, strankarstvu v okom priti, čez mržnje in osebnosti dejansko na dnevni red prestopiti. Tudi prihodnji zbor „Sloge" (24. t. m.) bi slabo častil svoje imé, ko bi sloge ne naredil. Najbolje se sloga naredi, ako se o „razporu" ne piše in ne govori. — Naša kmetijska šola mora biti res imenitna, ker nam je italijanska vlada uže dva ravnatelja in zdaj še profesorja König-a za-se vzela. Prof. dr. K. je namreč poklican v Asli (pri Turinu). — Dva naša rojaka (gg. Iv. Kos in Andr. Kragelj) sta opravila profesorsko preskušnjo (za klasično filologijo), preskušeni kandidat g. Ant. Primožič pa, bivši suplent v Trstu, je te dni postal doktor philosophiae (v Inomostu). To je deželi na čast. — Pozabil sem bil prejšnji krat pisati, da imamo v Gorici spet humorističen (!) list s podobami. „Diavolo zoppo" mu je imé. „L'Eco del Litorale" pa ga imenuje „Diavolo stupido", čemur ne morem jez ugovarjati, ker ga nisem še bral. — Jutre se je imela pričeti na tukajšnji gimnaziji maturitatna preskušnja, toda nenadoma je odložena do četrtka (24. t. m.). Predsedoval bode g. Klodič. Osmošolcev za maturo je (z enim eksternistom) 16. — Na ženskem izobraževališči je okoli 40 maturantinj.

Lahovče 15. julija. — Naj se zopet enkrat oglasim v „Novicah" in to in uno povem v zadevah kmetijstva našega kraja. Lan je majhen, turšica ni kaj dobra, oves je dosti zastavljen, pa tudi krompir, zelje, grah in bob, detelja ne tako. Čebele so še precej dobro ravnale; zdaj pa ni paše za-nje, ker kostanja za njihovo hrano pri nas ni nič; čebelarji jim morajo tedaj sami živež pokladati, pa vsaj star pregovor pravi, da čebela od sv. Marjete do velikega Šmarna nima kaj brati. Cena merniku ajde za setev je bila 1 gold. 40 kr. do 1 gold. 45 kr. Naj dalje naznanim, da imam za pleme jako pripravnega junca muriškega plemena,*) 4 leta starega. Letos bodo menda gospodarji manj prešičev debelili, ko lansko leto in sicer zato, ker so lani pri tem skoro zgubo imeli; čudna prikazen je bila tudi ta, da je amerikansko svinjsko meso prihajalo celó v naše kraje.**) Naj tudi jaz povzdignem glas, kakor so ga „Novice" že večkrat povzdignile in kličem: Naj skrbi vsak, kdor le more, da se toliko koristni nam tiči ne preganjajo in njihova gnjezda ne ropajo jajčic in mladih tičkov! V Zalogu potrebujejo učitelja, ki bode dobival 400 gold. plače. Naj bi se jim posrečilo, da dobijo moža, kateremu je dobra in tudi krščanska odgoja otrók pri srcu!*) Naj dodam še to, da so jo železničarji slabo zadeli s tem, da so pri gorenjski železnici odpravili 4. razred, v katerem se je mnogo malopremožnih ljudí vozilo, ki si pa zdaj druzih priložnosti iščejo, da cenejši pridejo v kraje, kamor so se namenili, kakor da bi po železnici višo voznino plačevali.

Iz Vidma 10. jul. — 6. dne t. m. je bila pri nas volitev občinskega županstva. Za župana je bil izvoljen Janez Stupnik iz Zdenske vasí, — za svetovalca pa sta bila izvoljena France Zakrajšek iz Ponikev in France Berdavs iz Vidma.

Iz Srednje vasí v Bohinji 18. jul. J. P. — 16. dne t. m. pokopali smo po 4dnevni bolezni gospodarja Franceta Preželj-a. Rajni je bil pošten narodnjak, kar je vselej tudi v djanji pokazal. Bil je mnogo let naročnik „Novic", katerih ni samo v zabavo bral, temuč tudi, kar je mogel, se iz njih učil ter mnogo priporočevanega v kmetijstvu sam poskušal in drugim priporočal. Da so Bohinjci res vrlega moža spoštovali, temu priča je bila obilna udeležba pri pogrebu. Bodi mu zemljica lahka!

Iz Ljubljane. — Vsi kmetovalci našega cesarstva živo čutijo potrebo, da se težavam kmetijskega stanú pride po postavodajalni poti hitro na pomoč in reši popolnega propada. Dokaz temu je iznova pismo, ki ga je družba kmetijska naša ravnokar prejela od družbe kmetijske gališke iz Levova, v katerem, kakor drugim kmetijskim družbam avstrijskim, nasvetuje tudi naši, naj bi družbe skupno napravile shod kmetovalcev (Agrartag) na Dunaji brž ko mogoče. V tem shodu naj bi se obranavale najbolj skeleče rane kmetijstva, in kar se bode v tem shodu za potrebno spoznalo, da se predloží državnemu zboru, naj se mu izročí kot predlog tega shoda. Da pa shod dunajski dobí uže gradiva za posvetovanje, naj vsaka družba kmetijska napiše to, česar ona želí, da pride v shodu v obravnavo. Družba gališka je svoje težnje uže poslala naši družbi v prevdarek v sledečih vprašanjih: 1) Kako bi se dalo silnim davkovskim bremenom v obče v okom priti? 2) Kako naj bi se prestrojilo opravilstvo ministerstva kmetijstva, da bi moglo vspešneje delati na povzdigo kmetijstva? 3) Kaj bi bilo početi, da bi se odvrnila nevarnost, katera pretí avstrijskemu kmetijstvu po novih colnih postavah v Nemčiji? 4) Naj bi se prevdarilo, ali ne bi zaprtija avstrijske meje ne škodovala Avstriji s tem, da ne bi se smela ruska goveda uvaževati v Avstrijo? 5) Kako naj bi se predrugačila avstrijska narodna banka, da bi denarja na posojilo dajala ne samo obrtnikom, temuč tudi kmetovalcem? — To je 5 vprašanj, ki jih priobčuje gališka družba kmetijska naši in vsem drugim družbam kmetijskim v prevdarek s željo, naj tudi druge družbe naznanijo svoje želje ter pravi: „Med tem, ko se kupčija in obrtnija pospešuje kar najbolj more, postajajo razmere kmetijstva čedalje žalostneje." — Da naši družbi ta tehtni poziv gališke družbe ne ostane klic v puščavi, ni nam treba zatrjevati.

— (*5 ustanov (štipendij) za kranjske slepe*) v učilnici v Lincu je za prihodnje šolsko leto izpraznenih. Take štipendije morejo dobiti kranjski revni, pa na telesu in umu zdravi otroci (dečki in deklice) vsaj 7 let, pa ne čez 12 let stari. Stariši ali varúh tacih otrók imajo prošnje do 15. dne avgusta vložiti c. k. deželni vladi in sicer na deželi bivajoči po dotičnem c. k. okrajnem glavarstru, v Ljubljani pa po mestnem magi-

---

*) Zdaj, ko si imajo občine omisliti dobrih plemenskih juncev, bo pač tudi ta vaši občini dobro došel. Vred.

**) Naj ljudje pazijo, ki amerikansko svinjino kupujejo, da si ž njo ne kupijo smrti! Tržaški časnik „Edinost" je nedavno poročal o nevarnosti amerikanskega svinjskega mesa, v katerem se večkrat nahajajo trihine, to je, one drobne živali, ki so še veliko nevarniše, kot so ikre pri prešičih. „Edinost" piše iz Trsta: „Tukajšnja c. k. vlada je priobčila svarilo, ker se je dokazalo, da se je mnogo amerikanske svinjine uvozilo v Trst, naj ljudstvo tega svinjskega mesa ne jé, ker provzročuje bolezen in tudi smrt, če so trihine v njem."

*) Kaj imate tudi v Lahovčah takih tepcev, kakor so bili ti, ki so unidan meščane iz Kranja napadli, ko so se iz Mengša domú peljali? So li to storili iz lastne surovosti ali so bili po kom nahujskani? Povejte nam! Vred.

stratu. Prošnji se mora priložiti krstni list, ubožni list, spričalo cepljenih koz, spričalo zdravnikovo, da je otrok zdrav in po svojem umu odgoje zmožen. Kdor tako ustanovo za več let dobi, mora seboj prinesti nedeljsko in praznično obleko, 3 srajce, 2 para nogovic, 2 para čevljev in nekoliko rut; stariši ali varuhi pa ga morajo do Ljubljane pripeljati, od kodar ga na stroške zavoda na gorenje Avstrijsko peljejo.

— (*Novo knjigarno*) pod imenom „katoliško bukvarno" naznanja „Slovenec" v 79. štev. „Družba rodoljubov je pridobila knjigarno O. Klerove vdove, katero hoče spremeniti v strogo katoliško knjigarno. Pečala se bode bukvarna z vsem, kar h knjigotržtvu sploh gré; tedaj bo kupovala in prodajala vse krščanske knjige in podobe, naročevala vse poštene časopise, politične in zabavne, bo zalagala koristne in podučne spise itd. Če bo kazalo ter okoljščine pripustile, bo osnovala „posojilnico" za pošteno zabavo in poduk. — Še posebno si bode prizadevala za slovensko slovstvo ter bode vse dobre slov. knjige in liste imela v zalogi, ali jih naročevala, kolikor jih bo mogoče dobiti in jih bodo naročevalci želeli. — S čimur se pa katoliška bukvarna nikdar ne bo pečala, je brezvestna in pohujšljiva barantija.

Kakor „Slov. Nar." poroča, nameravata tudi druga dva rodoljuba (gospoda Hribar in Jurčič) ustanoviti slovansko knjigarno v Ljubljani ter sta za njo uže vladnega dovoljenja prosila.

— Gosp. *Davorin Trstenjak* je čez več let zopet enkrat prišel v Ljuljano po opravkih svojih. Velečastiti rodoljub „stare garde" je še zmerom mladeneč na duhu in srcu.

— Gosp. Skalè, učitelj podkovstva in živinozdravstva na tukajšnji živinozdravniški šoli, se je po 6tedenskem bivanji v Gleichenbergu vrnil z zboljšanim zdravjem v Ljubljano nazaj.

— O dr. Krausu, c. kr. sodniku v Škofji Loki, ki je bil po tolovajih na smrt ranjen, poroča „Laib. Zeitg.", da je malo upanja, da bi se ozdravil. Hudodelec ali hudodelci niso še za gotovo znani; zaprla pa je sodnija vendar uže dva človeka tega atentata jako sumljiva.

— Naš rojak gosp. Josip Stritar, profesor na gimnaziji Hernalski poleg Dunaja in vrednik „Zvona", je imenovan za profesorja gimnazije 8. okraja na Dunaji. Pri tej priliki vriva se nam zopet in zopet vprašanje do gosp. ministra Stremajerja: zakaj morajo naši rojaki, katerim se službe delijo na dunajskih in druzih večih nemških gimnazijah in ki so po takem popolno sposobni priznani za vsako gimnazijo, po tujih gimnazijah si kruha služiti, na naše gimnazije pa se nastavljajo tujci, ki ne umejo slovenskega jezika in so tedaj le učitelji polovičarji na učilnicah po slovenskih deželah? Ne diší to nekako po turškem?

— Po poročilu „Slov. Nar." poje naš rojak gosp. Josip Nolli v prvem italijanskem gledališči v Milanu s takim vspehom, da je za pravega italijanskega „umetnika" priznan. — Slava Slovencu!

— „*Anton Žakelj-Rodoljub Ledinski*", to je naslov zanimivemu članku v 13. in 14. listu „Učit. Tovar.", v katerem prof. Marn opisuje delovanje tega odličnega rodoljuba, ki je mile pesmice popeval v gaji slovenskem, ko se je še malo glasov čulo na čast očetnjavi naši.

— Nesramni „Tagblatt" je skupil te dni dve hudi javni zaušnici: eno od vodstva tukajšnje gimnazije, ki na laž stavi njegovo očitanje, da profesorji šuntajo dijake zoper nemčurje, — drugo pa od mestnega magistrata, ki je objavil, da tablje „pod turnom" je magistrat sam začasno zaradi poprave odstraniti dal, in da po takem jih niso potrgali dijaki, kakor se je lagal „Tagblatt". Pa kaj pomaga to pri listu, ki si ga nemčurji za dragi denar vzdržujejo edino le zato, da — ni mirú v deželi!

— Na vprašanje iz Krškega o vrtnarskem orodji odgovarjamo, da prav dobro in priporočila vredno orodje izdeluje v Ljubljani nožár gosp. Nikolaj Hofman, v Gradcu pa Jož. Sobel. Cena se izve pri njih.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Kedaj dobimo novo ministerstvo in kedaj se prične državni zbor? — to vsa vprašanja, na katera se vsak dan drugače odgovarja v tukajšnjih časnikih. Vsak hoče kaj več vedeti ko drug; po vsem pa je gotovo to, da nobeden, če se tudi za „inspiriranega" dela, prav nič ne vé. Po nekaterih časnikih so Čehi krivi, da nimamo se novega minsterstva, in to zato, ker se še ne vé, ali pridejo v državni zbor ali ne in tam svoje želje in zahteve zastopajo. Državni zbor — pravijo — se ima pričeti sredi meseca septembra, a do onega časa se bode rodilo novo ministerstvo. Tako trdi „Mont. Revue", ki se dela za oficiozno, če tudi ni, — „Presse" pa zopet svojo trdi ter pravi, da deželni zbori se skličejo sredi septembra meseca. Edino to je gotovo po vsem, da ministri težko zapustijo svoje stole in da nikogar ni volja resno dati odstavka.

— Unidan je bil grof Hohenwart v Pragi in odtod je potoval v Berlin, kjer ima svojo hčer omoženo s poslaniškim tajnikom Sailernom. Ustavaki, ki na vsako stopinjo njegovo pazijo, vidijo v tem potovanji uže reakcionarno konspiracijo z Bismarkom!

— Grof Taaffe je prijel lastnoročno pismo cesarjevo, katero mu posebno priznanje izreka za to, da se mu je posrečilo porazumljenje (kompromis) med ustavoverskimi in konservtivnimi plemenitaši.

— Prihodnji državni zbor je kakor „Fremdenblatt" poroča, po stanu poslancev tako sestavljen: 130 je plemenitašev, in sicer 9 knezov, 34 grofov, 27 baronov, 35 vitezov in 25 navadno plemenitih. Potem so: 1 krčmar, 2 kovača, 2 tajnika obrtniških zbornic, 2 poštarja, 4 železniški vodje, 3 bankirji, 4 inženirji, 4 zdravniki, 5 pisateljev, 10 bivših in še delujočih ministrov, 26 cesarskih uradnikov in 4 privatni uradniki, 21 duhovnov, 17 profesorjev in učiteljev, 57 advokatov in 8 notarjev, 34 fabrikantov in velikih trgovcev in 147 poljedelskih posestnikov.

Nemčija. — Državni zbor je sklenjen. V tem zboru je bila med drugim nova postava o colnini za žito sprejeta, katera ob novem letu veljavo zadobi. Po tej colnini dobi Avstro-ogerska hud udarec. Važen pa je bil ta zbor tudi zaradi tega, ker se je državni kancelar Bismark popolnem sprl z narodno-liberalno stranko, ki je dozdaj v Nemčiji tako gospodovala kakor ustavaška v Avstriji. Podoba je, da tudi ono silovito preganjanje katoliške cerkve na Nemškem prestane; vsaj je cesar Vilelm pisal sv. očetu, da želí verskega mirú na Nemškem.

Listnica vredništva. Gosp. A. D. v Z.: Na vprašanje Vaše bi Vam utegnili odgovoriti še le tadaj kaj gotovega, ko bi nam povedali, ali se je uže kdo in kedaj obrnil v Ljubljano do dotične instancije. V deželnem zboru se stvar ni obravnala.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. — Tisk in založba: J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.